var under alle Omstændigheder meningsløs — ikke mindst fordi enkelte af de sidste endog fordømmer Forsvarskrigen!

Har vi ikke haft Erobring og Blod nok?

De bedste Mænd og Kvinder i den ny Verden fordømte i de stærkeste Udtryk den selv samme Krig mod Spanien, hvorover enkelte danske var saa henrykte. Og hvad den engelske Nation angaar, er den et stort og prægtigt Folk, men den har sine Fejl, sine Forsyndelser, sin Militarisme, sin umaadelige Magtsyge og *ikke mindst sin grænseløse* Chauvinisme.

Hvorfor skulle vi ikke indrømme dette, naar vi vil være retfærdige?

Dansk Kvindesamfund.

Det er vanskeligt for den unge Slægt nu at tænke sig, hvad det betød, da danske Kvinder for snart en Menneskealder siden besluttede at sætte Skulder mod Skulder for at støtte hinanden i Arbejdet for at fremme Kvindens sociale og økonomiske Stilling i Danmark. Det var modige Folk, disse Kvinder; de kunde staa for Skud — baade for Latteren og for Ringeagten. Og fra en lille Begyndelse har Dansk Kvindesamfund nu igennem disse 30 Aar forgrenet sig omtrent over det hele Land og vokset sig ind i Folks Bevidsthed som en Institution, der skal regnes med.

Blandt de Mænd og Kvinder, som i Tidens Løb har gjort et direkte Arbejde i Kvindesagens Tjeneste, kender vi ingen, som har svigtet Fanen, men mange, som trofast har tjent Sagen til deres Død. Blandt disse vil vi især nævne Pauline Worm, Mathilde Fibiger, Elisabeth Ouchterlony, Fru Professorinde Rovsing og Fru Gehejmeraadinde Casse, som paa Dansk Kvindesamfunds Jubilæumsdag, 15. Decbr. 1896, i sit 92. Aar med lysende Øjne og kraftig Røst holdt begejstrede Taler til Minde om det svundne og til Opmuntring for den nye Slægt.

Imellem de Sager, der i Aarenes Løb er arbejdet for, skal her særlig nævnes:

1. Den gifte Kvindes formueretlige Stilling.

Ved Foredrag og Smaaskrifter er denne Sag naaet saa vidt frem, at medens den gifte Kvinde før var fuldstændig umyndig i alle Spørgsmaal, saa har hun nu — ad Lovgivningens Vej først opnaaet Raadighed over, hvad hun selv erhverver (1880) og dernæst for et Par Aar siden endelig fuld personlig Myndighed i alle Sager, („lig med ugift Pige"). Kun i Forholdet til Børnene staar endnu den ugifte Moder i Lovene med større Ret end Hustruen. Ser det ikke lidt underligt ud? — Men vi er heller ikke færdige endnu.

2. Kvinders kommunale Valgret og Valgbarhed.

Ogsaa herpaa er der arbejdet ihærdig — ved Foredrag, Adresser osv., og mens man den Gang knap turde nævne noget saa frygteligt, som at skatteydende Kvinder burde have samme Ret som skatteydende Mænd, eftersom deres Afgifter til Stat og Kommune var og er ganske ens, saa er nu de Mennesker snart talte, som ikke kan se det berettigede i Fordringen om *Valgretten,* medens endnu kun Landsthinget og et lille Mindretal i Folkethinget og ude i Befolkningen ikke tør gaa med til at give Kvinder *Valgbarheden.*

3. Kvinders Dygtiggørelse til Erhvervslivet.

I denne Retning er der arbejdet meget i disse Aar. Dansk Kvindesamfund oprettede i 1872 „Handelsskolen for Kvinder" og i 1876 „Tegneskolen for Kvinder". Begge disse Dansk Kvindesamfunds Døtre har siden 1883 været selvstændige Institutioner, som har arbejdet trofast og godt paa at gøre store Skarer af unge Kvinder dygtige til at kunne spise deres eget Brød og ikke falde Familierne og Samfundet til Byrde. 1887 oprettedes et Fæstekontor for Kvinder; ogsaa dette har arbejdet dygtigt og kærligt paa at vejlede unge Tjenestepiger, som søger ind til den store By for der at finde Erhverv. 1894 oprettedes en Fagskole for Syersker, begrundet paa en større Undersøgelse af Syerskernes Kaar, ledet af daværende Protokolsekretær Paul Svejstrup. Dansk Kvindesamfund forstod, at det for en stor Del var Mangelen paa ordentlig Uddannelse, der er Skyld i, at saa mange Syersker maa nøjes med en ussel Betaling, fordi de ikke kan konkurrere med Udlandets fine Arbejder. Af samme Grund oprettedes for et Par Aar siden i venskabelig Tilslutning til Dansk Kvindesamfund en Fagskole for Linnedsyersker, hvis Stifter, Fru D. Schmiegelow, allerede har nedlagt et stort Arbejde deri, men ogsaa set glædelige Resultater deraf i Form af godt lønnet Arbejde for de unge Kvinder, som have faaet deres Uddannelse i denne Skole.

En Husmødreforening, ledet af Frk. Anna Hjort, har skaffet sig Forbindelser over hele Landet, hvorved vi sættes i Stand til hvert Aar at udsende unge Piger fra københavnske Kommuneskoler til huslig Uddannelse under gode hjemlige Forhold.

Og endelig maa vi i denne Sammenhæng nævne Fru Marie Rovsings Legat, stiftet af Dansk Kvindesamfund og Kvindelig Læseforening, til Støtte for kvindelige Haandværkere, og Fru Andræs Mindelegat paa 20,000 Kr., skænket af hendes Sønner til Dansk Kvindesamfund, og hvoraf Renterne hvert Aar uddeles til Fremme for Kvinders Selverhverv.

Ja, der er sket store Forandringer i Kvindernes Stilllng i denne sidste Menneskealder, og alle Forandringer gaar i Retning af, at Kvinder mere og mere, baade i det private og det offentlige Liv, stilles jævnbyrdig med Manden. Og vel at mærke, denne Ligestilling har ingenlunde berøvet Kvinderne, hvad man den Gang frygtede, Sansen for Husførelsen og for Hjemmets Bestaaen. Tværtimod. Netop blandt de samme Kvinder, som ivrigst arbejde for disse nævnte Spørgsmaal, gaar tillige et virksomt og energisk Arbejde for at højne den jævne huslige Gerning, at sætte det, som længe nok har været Bondepige iblandt os, atter paa sin rette Plads, paa Højsædet i Hjemmet.

Og det tør vi dristig sige, at ved Siden af disse praktiske Ting, som her er nævnet, gaar tillige et stille Arbejde i Menneskenes Sind og Tanker, et Reformarbejde, som maaske er langt større end de ydre Tilsyneladelser, og som sikkert vil give sig Udslag i den næste Menneskealder. Og sikkert har Kvindernes bedste Tanker — igennem Dansk Kvindesamfunds Arbejde — og lad os tilføje — igennem dets Blad „Kvinden og Samfundet", som nu kan se tilbage paa 16 Aars alvorligt Arbejde i vort Folk, banet sig Vej overalt, hvor der er Øre for aandelige Rørelser, hvor der er Forstaaelse af retfærdige Krav og af, hvilken Opgave det store Hjem, Samfundet, vil have af at benytte Kvindetanker og Kvinderaad i langt større Udstrækning end hidtil.

Og derfor: Lad os slutte os omkring Dansk Kvindesamfund som den Institution, der har vogtet den hellige Ild indtil denne Dag! Lad os være med i Arbejdet for at højne vor egen Sag og derigennem hele det danske Folk.

Anne Bruun.

Tegne-og Kunstindustriskolen for Kvinder.

4. Januar 1876. — 4. Januar 1901.

Skolen, der den 4. Januar holdt sit 25 Aars Jubilæum, er, som bekendt, oprettet af „Dansk Kvindesamfund", men blev hurtig en selvstændig statsunderstøttet Institution. Den har indtil 1. Juli 1900 været besøgt af 771 Elever, der herfra er udgaaede dels til det private Liv, men dog især til forskellige faglige Virksomheder, deriblandt nogle af vore første kunstindustrielle Etablissementer; saaledes var nogle af de smukkeste af de Bing & Grøndahlske Fabrikater, som i Sommer gjorde Lykke paa Pariserudstillingen, udførte af Elever fra Skolen. Ogsaa den kgl. Porcellænsfabrik, Juvelererne Dragsted og Michelsen vurderer Skolens Elever højt som Arbejdere. Flere tidligere Elever er nu knyttede til Skolen som faste Lærere; forskellige Kunstnere har undervist dem; men den bærende Kraft har dog været Skolens Forstanderinde, Fru Charlotte Klein, støttet af sin Mand, Professor V. Klein.

Tidligere og nuværende Elever havde i Dagens Anledning ordnet en smuk Festlighed paa Skolen. Man sang en Kantate, forfattet af Elna Mygdal og komponeret af Thekla Griebel, som ogsaa har været Skolens Elev. En smukt udstyret Adresse blev overrakt Fru Klein og hendes Mand; blandt Gaverne var en Medaille skaaret af to forhenværende Elever. Bestyrerinden hædredes af Kongen med Fortjenstmedaillen i Guld.

Man havde ordnet en retrospektiv Udstilling af Skolens Arbejder, som vi næste Gang skal omtale nærmere.

„Pauline Worms Minde".

Boglegaterne er i Aar uddelte til: Frk. *Thora Jørgensen* af Aalborg, Frk. *Johanne Sorterup* af Slagelse, Frk. *Anna Branth* af København og Frk. *Anna Hansen* af Horsens.

Kvindeindustri paa Pariserudstillingen.

Da det sikkert har Interesse for mange at se en Del af de industrielle og kunstindustrielle Genstande, som i Sommer har været udstillede af *Kvinder* paa Pariserudstillingen, agter Dansk Kvindesamfund i sine Lokaler, Nørregade 33, Stuen, at afholde en Udstilling af de hjemkomne Sager.

Udstillingen aabnes Søndagen den 20de Januar Kl. 7 og holdes i den følgende Uge aaben hele Dagen indtil Søndagen den 27de Januar inklusive.

Magasin du Nord har i den senere Tid udvidet sine Væverier i Landskronagade og har samtidig optaget Fabrikationen af en stor Mængde Artikler, som tidligere maatte forskrives fra Udlandet. Efter at Fabriken nu har lært Tyskerne og Englænderne Kunsten af, vil Etablissementet skille sig af med de udenlandske Varer, eftersom de kan fremstille dem billigere selv. Som praktiske Købmænd vælger man at tage det forholdsvis mindre Tab straks og realiserer derfor nu under Udsalget alle udenlandske Varer for derefter at arbejde hen til Løsnet: Danmark for Danskerne.

Kvinden og Samfundet.
Nørregade 33, St.
København K.

Velvillige Læsere bedes at række en hjælpende Haand til Udbredelsen af Bladet.

Hvorledes Cirklen blev til.

(Sluttet).

Fra de mange spredte Emner trængte Samtalen sig efterhaanden sammen til et for de Tilstedeværende brændende Midtpunkt: Litteratur og Kunst. Kvindernes Kunst, som ikke havde faaet Plads i selve Udstillingen og haft meget at kæmpe med, havde vakt den største Interesse og Bevis for, at Malerinderne var stærkt paa Vej til at hævde deres Berettigelse og Stilling i Samfundet paa en for dem særdeles smuk Maade, hvorimod det med Sorg maatte erkendes, at Kvindernes Litteratur paa enkelte Undtagelser nær langtfra tilfredsstillede eller opfyldte de Krav, man kunde stille til den. Dertil var det saare karakterisk for Forfatterinderne, at de indbyrdes næppe kendte hinandens Arbejder, og at personligt Bekendtskab iblandt dem var meget sjældent.

„Hvarför har vi intet Idun?" lød det pludseligt fra en finsk Dames Læber. Der kan man ses og tales ved, der træffer man fremmede Forfatterinder, naar de gæster Stockholm, der kan man høre og lære hinanden Arbejder at kjende?

Ja! hvarför? hvorfor?

Det var som om Ydun selv havde kastet et Trylleæble med Runer i mit Skød! Medens Talen flød videre paa Tidens Strøm over Midnat og ind paa den næste Dag, lød det stadigt i min Hjerne om og om igen med den finske Accent: „Hvarför har vi intet Idun?" Og Spørgsmaalet trængte ivrigere paa, som om det krævede mit Svar.

Nogle Dage efter kom der fra forskellige Sider Opfordring til mig om at sætte mig i Spidsen for et saadant Foretagende, men skønt jeg var klar over, at her, som andetsteds var meget at udrette, fandt jeg ikke Tiden gunstig. Imidlertid tænkte jeg stadig over Sagen. Jeg fik Ideer, som jeg fandt kunde blive en god Basis for Foretagendet og uden at have meddelt mine Planer til et eneste Menneske, tog jeg en Morgen efter en Samtale Aftenen forud med Fru Sofie Horten, Mod til mig og begyndte paa det Arbejde, som nu i snart fire Aar har lagt Beslag paa al min Tid og Interesse. Ser man tilbage paa, hvad der paa saa mange Maader er udrettet i de forløbne fem Aar siden Kvindernes Udstilling, maa man sige, at det negative Resultat har vist sig særdeles stimulerende og frugtbringende. I næste Nummer skal jeg fortælle Læsere, som ikke ved det, hvad „Cirklen" er.

Axelline Lund.

Fru Andræs Mindelegat.

Af *„Gehejmekonferensraadinde Andræs Mindelegat til Fremme af Kvinders økonomiske Selvstændighed"*, der er undergivet *Dansk Kvindesamfunds Fællesstyrelse,* uddeles Renterne (henved 700 Kr.) i en eller flere Portioner den 5te April 1901 og kan ifølge Fundatsen søges af danske Kvinder, der „kunne henregnes til den saakaldte dannede Klasse" og som søger Uddannelse til selvstændigt Erhverv, f. Eks. ved Handel, Haandværk, Stillinger som Læge, Lærerinde, Kunstnerinde.

Ansøgningsblanketter faas hos enhver af *Dansk Kvindesamfunds Kredsstyrelser,* nemlig: *Aalborg,* Frøken M. Hasselbalch, Nørresundby, *Aarhus,* Fru Anna Laursen, Søndergade 70, *Horsens,* Frøken Kirstine Laursen, Lund Skole pr. Lund St., *København,* Kontoret Nørregade 33, St., *Odense,* Fru Kirstine Nielsen, Vindegade, *Odder,* Fru Kristine Iversen, Kirkebakken, *Ringkøbing,* Fru Astrid Stampe-Feddersen, Rindumgaard, *Rønne,* Fru Rigmor Smidt, *Sorø,* Frøken Magdalene Lauridsen, Husholdningsskolen, *Svendborg,* Frøken Anna Redder, Fruestræde 1, og *Vejstrup,* Frøken Anna Rasmussen, Oure Mark, Oure St., — til hvilke ogsaa Ansøgningerne igen maa afleveres inden 15de Januar.